

(i) Printed Pages: 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	4	2	5
0	0	0	5

Exam. Code :

0	0	0	5
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 5th Semester
(1129)

HISTORY (In all Mediums)
Paper—History of Punjab 1849-1966

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— (1) Attempt **five** questions in all. All questions carry equal marks.

(2) Question No. **I** is compulsory.

(3) For remaining **four** questions, attempt **one** question from each Unit.

(4) For Private candidates, who have not been assessed earlier for internal assessment, the marks secured by them in theory will proportionately be increased to maximum marks of the paper in lieu of internal assessment.

(5) Outline map of pre-partition Punjab is attached.

I. Answer any **nine** of the following in about **25-30** words each :—

(i) Who was the first Chief Commissioner of Punjab ?

(ii) What do you understand by perennial canal ?

- (iii) Canal Colonies.
- (iv) Hunter Commission 1882.
- (v) Write two principles of Arya Samaj.
- (vi) When and where the Ghadar Party was founded ?
- (vii) Who was Mangu Ram ?
- (viii) When the Punjab Alienation of Land Act was passed ?
- (ix) 'Guru-Ka-Bagh Morcha'.
- (x) Name the first President and Secretary of SGPC.
- (xi) When and where was Bhagat Singh executed ?
- (xii) What was Azad Punjab Scheme ?
- (xiii) Who was Sant Fateh Singh ?
- (xiv) Name the members of Boundary Commission appointed in 1966.
- (xv) What was the policy of 'graded cuts' ? 2×9=18

UNIT—I

- II. Write a detailed note on the formation and achievements of Board of Administration. 18
- III. What do you know about commercialization of agriculture in Punjab under the British rule ? 18

UNIT—II

- IV. Give an account of Singh Sabha's contribution towards social and religious reforms in Punjab. 18
- V. What were the causes responsible for the agitation of 1907 ? 18

UNIT—III

- VI. What circumstances led to the Jallianwala Bagh incident ? What was its impact on Punjab ? 18
- VII. Write about the various circumstances which led to the Partition of Punjab. 18

UNIT—IV

- VIII. Write a detailed note on Land reforms introduced in Punjab after 1947. 18
- IX. On the outline map of the pre-partition Punjab show the following places and write an explanatory note on any **four** places :
Amritsar, Lyallpur, Lahore, Delhi, Nankana Sahib. 10,8

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- (1) सभी में से पांच प्रश्न करें। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

(2) प्रश्न सं. I अनिवार्य है।

(3) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न करते हुए, शेष चार प्रश्न करें।

(4) निजी परीक्षार्थियों के लिए, जिनका मूल्यांकन आंतरिक मूल्यांकन के पहले नहीं किया गया है, उनके द्वारा थ्योरी में सुरक्षित अंक आनुपातिक रूप से आंतरिक मूल्यांकन के बदले में पेपर के अधिकतम अंक तक बढ़ा दिए जाएंगे।

(5) पूर्व-विभाजन पंजाब का रेखा मानचित्र संलग्न है।

I. निम्नलिखित में से किन्हीं नौ प्रश्नों का उत्तर **25-30** शब्दों में दें :—

(i) पंजाब के पहले मुख्य आयुक्त कौन थे ?

(ii) बारहमासी नहर से आप क्या समझते हैं ?

- (iii) नहर कॉलोनियाँ ।
- (iv) हंटर कमीशन 1882 ।
- (v) आर्य समाज के दो सिद्धांत लिखिए ।
- (vi) ग़दर पार्टी की स्थापना कब और कहां हुई ?
- (vii) मंगू राम कौन थे ?
- (viii) पंजाब अलगाव की भूमि अधिनियम पारित कब की गई ?
- (ix) 'गुरु-का-बाग मोर्चा' ।
- (x) एस.जी.पी.सी. के पहले अध्यक्ष और सचिव का नाम बताएं ।
- (xi) भगत सिंह को कब और कहां फाँसी दी गई थी ?
- (xii) आजाद पंजाब योजना क्या थी ?
- (xiii) संत फतेह सिंह कौन थे ?
- (xiv) 1966 में नियुक्त सीमा आयोग के सदस्यों के नाम बताइए ।
- (xv) 'श्रेणीबद्ध कटौती' की नीति क्या थी ? 2×9=18

यूनिट-I

- II. प्रशासन के बोर्ड के गठन और उपलब्धियों पर एक विस्तृत नोट लिखें। 18
- III. ब्रिटिश शासन के तहत पंजाब में कृषि के व्यवसायीकरण के बारे में आप क्या जानते हैं ? 18

यूनिट-II

- IV. पंजाब में सामाजिक और धार्मिक सुधारों के लिए सिंह सभा के योगदान का लेखा-जोखा दें। 18
- V. 1907 के आंदोलन के लिए जिम्मेदार कारण क्या थे ? 18

ਯੂਨਿਟ-III

VI. ਜਲਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਕਿਨੇ ਪਰਿਸਥਿਤੀਯੋਂ ਮੇਂ ਹੁई ? ਇਸਕਾ ਪੰਜਾਬ ਪਰ ਕਯਾ ਅਸਰ ਪੜਾ ? 18

VII. ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਪੰਜਾਬ ਕਾ ਵਿਭਾਜਨ ਹੁਆ ਤਨ ਪਰਿਸਥਿਤੀਯੋਂ ਕੇ ਬਾਰੇ ਮੇਂ ਲਿਖੇਂ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

VIII. 1947 ਕੇ ਬਾਦ ਪੰਜਾਬ ਮੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਏ ਗਏ ਭੂਮਿ ਸੁਧਾਰੋਂ ਪਰ ਏਕ ਵਿਸ਼੍ਰੁਤ ਨੋਟ ਲਿਖੇਂ। 18

IX. ਪੂਰਵ-ਵਿਭਾਜਨ ਪੰਜਾਬ ਕੇ ਰੇਖਾ-ਸਾਨਚਿਤ੍ਰ ਮੇਂ ਨਿਸ਼ਨਲਿਖਿਤ ਸਥਲੋਂ ਕੋ ਦਰਸਾਇਏ ਤਥਾ ਕਿਨ੍ਹੀ ਚਾਰ ਸਥਲੋਂ ਪਰ ਵਯਾਖ਼ਾਤਮਕ ਨੋਟ ਲਿਖੇਂ :

ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਲਾਧਲਪੁਰ, ਲਾਹੌਰ, ਦਿਲੀ, ਨਨਕਾਨਾ ਸਾਹਿਬ। 10,8

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- (1) ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਸਮਾਨ ਹਨ।

(2) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ I ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(3) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

(4) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਆਂਤਰਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਥਿਊਰੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਕ ਅਨੁਪਾਤਕ ਤੌਰ ਤੇ ਆਂਤਰਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕਾਂ ਤਕ ਵਧਾਏ ਜਾਣਗੇ।

(5) ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰੇਖਾ ਮਾਨ-ਚਿੱਤਰ ਨੱਥੀ ਹੈ।

I. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ :

(i) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮੁੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੌਣ ਸੀ ?

(ii) ਬਾਰਾਂ-ਮਾਸੀ ਨਹਿਰ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?

- (iii) ਨਹਿਰੀ ਬਸਤੀਆਂ
- (iv) ਹੰਟਰ ਕਮਿਸ਼ਨ 1882
- (v) ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦੇ ਦੋ ਸਿਧਾਂਤ ਲਿਖੋ।
- (vi) ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ?
- (vii) ਮੰਗੂ ਰਾਮ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (viii) ਪੰਜਾਬ ਅਲਗਵਾ ਦਾ ਭੂਮੀ ਅਧਿਨਿਯਮ ਕਦੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ?
- (ix) 'ਗੁਰੂ-ਕਾ-ਬਾਗ ਮੋਰਚਾ'
- (x) ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. (SGPC) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
- (xi) ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ?
- (xii) ਆਜ਼ਾਦ ਪੰਜਾਬ ਯੋਜਨਾ ਕੀ ਸੀ ?
- (xiii) ਸੰਤ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (xiv) 1966 ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤ ਸੀਮਾ ਆਯੋਗ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
- (xv) 'ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਟੌਤੀ' ਦੀ ਨੀਤੀ ਕੀ ਸੀ ?

2×9=18

ਯੂਨਿਟ-I

- II. ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
18
- III. ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ?
18

ਯੂਨਿਟ-II

- IV. ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਦਿਉ। 18
- V. 1907 ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਨ ਸਨ ? 18

ਯੂਨਿਟ-III

- VI. ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਦੀ ਘਟਨਾ ਕਿੰਨਾਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ? ਇਸਦਾ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪਿਆ ? 18
- VII. ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋਈ, ਉਹਨਾਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

- VIII. ਸੰਨ 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 18
- IX. ਪੂਰਵ-ਵੰਡ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰੇਖਾ ਮਾਨ-ਚਿੱਤਰ 'ਤੇ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਓ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਾਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਲਾਇਲਪੁਰ, ਲਾਹੌਰ, ਦਿੱਲੀ, ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ। 10,8